

Manko v bilanci naše zunanje politike.

(Iz govora poslanca dr. Hohnjeca na ekspozé zunanjega ministra.)

Sedaj zboruje v Ženevi svet Zveze narodov. Na prvi njegovi oficijelni seji dne 11. marca t. l. je novi angleški delegat lord Parmoor izjavil, da je zunanja politika sedanje angleške vlade politika Zveze narodov, v tem oziru se more sedanja vlada opirati na javno mnenje v Angliji. »Splošno je znano«, tako je povdarjal lord Parmoor, »kako je javno mnenje na Angleškem prijazno delovanju Zveze narodov. Pri zadnjih volitvah so voditelji vseh treh velikih strank postavili na čelo svojega programa zastavo Zveze narodov.«

Na Angleškem je tako, v naši državi pa ni tako. Naša želja in zahteva je, da zunanja politika naše države postavi na čelo svojega programa zastavo Zveze narodov. Ako se bo zunanja politika vselej in povsod vršila v tem znamenju in po teh načelih, bo naša zaslobo in oporo v veliki moralni avtoriteti Zveze narodov.

Poleg tega je potrebno, ako hoče naša zunanja politika računati na uspehe, da se naša država na znotraj konsolidira. V tem smislu je absolutno potrebno, da se napravi sporazum s Slovenci in Hrvati in da se v vseh pokrajinah države, tudi v Macedoniji uvede evropska uprava. Ako se to stori, bo tudi prenehalo nezadovoljstvo in naše notranje razmere se bodo pacificirale in konsolidirale in tudi naša zunanja politika bo jačja.

Dolžnost obrambe naših narodnih manjšin.

Nosilci naše zunanje politike se še dosedaj niso prav domislili na svojo dolžnost za obrambo naših narodnih manjšin v sosednih državah. Kako drugače pojmujejo to svojo nalogo ne samo Mussolini in njegovi sodelovalci, marveč italijanska vlada že od nekdaj, nam dokazujejo memoari Giovanni Giolittija. Giolitti poroča, kako so se po aneksiji Bosne in Hercegovini med italijanskim ministrom zunanjih zadev Tittomijem in avstro-ogrskim ministrom grofom Aerenthalom vršili razgovori. Pri tej priliki je italijanska vlada dobila formalno zagotovilo, da se bo v Trstu ustanovila italijanska univerza in svrhu, da se ohrani italijanski značaj onega ozemlja, kar je po Giolittiju izpovedi tvorilo v okviru trozveze upravljen del italijanskega programa. Tako so italijanski državniki postopali vselej in v vseh tujih državah, kjer so eksistirale italijanske narodne manjšine. Kar je Italija storila v obrambo Italijanov v Dalmaciji, to je nam vsem dobro znano. Tam uživajo Italijani nekako eksteritorialnost.

Kako pa Slovenci in Hrvati v Italiji? Oni tudi uživajo eksteritorialnost, pa v smislu brezpravnosti. In kaj je dosedaj storila naša vlada, da se ta brezpravnost slovanskega življa v Italiji odpravi ali vsaj ublaži? Ali je po vzgledu Giolittija zahtevala pri italijanski vladi, da se Slovincem in Hrvatom v Italiji dajo vse šole, ki so jim potrebne: osnovne, srednje in visoke? Ali so se slovanske šole v Istri, ki jih je italijansko nasilje zatvorilo, zopet odprle za poduk slovanske dece v materinskem jeziku? Ali se je odpravil oni brutalni dekret šolske oblasti, da se morajo prvi razredi vseh osnovnih šol med Slovence in Hrvate poitalijančiti? Ali so se slovanski učitelji pozvali nazaj ter se jim izročile šole? Ali so se vrnili slovenski in hrvaški duhovniki? Na ta vprašanja molči g. minister zunanjih zadev. Povem mu pa, da se italijanizacija slovanske dece nadaljuje, da so slovanski učitelji in duhovniki še vedno pregnani, kakor so bili pred sklepom prijateljskega pakta med Italijo in našo državo. In ne samo to. Vršijo se nova preganjanja. Da navedem samo en slučaj, omenjam, da so Italijani dne 3. marca t. l. izgnali iz Zabnice na Koroškem, ki spada sedaj pod Italijo, frančiškanskega patra Pija Žankarja. Ta duhovnik je na Koroškem deloval nad 12 let. Ljudstvo je plakalo, ko je doznalo, da ga mora zapustiti priljubljeni duhovnik. Toda vse solze slovanskega ljudstva, vse prošnje, vsi protesti niso nič pomagali. Slovenski duhovnik se je moral umakniti pred terorjem italijanskega fašizma. Prosim g. ministra, da zapiše ta slučaj k onim mnogobrojnim slučajem v album prijateljstva, zaključenega med našo in Mussolinijevo vlado. (Klici: »Žalostno prijateljstvo!«)

Kar se tiče obrambe slovanskega življa na Koroškem, je vlada svojčas obljubila, da bo to vprašanje zasledovala z večjo pozornostjo, resnobnostjo in strogostjo. Med tem je poteklo dosti časa, razmere na Koroškem pa se niso izpremenile. Tri slovenske šole so Slovincem dane: v Selcah, v Št. Jakobu v Rožu in v Št. Rupertu pri Velikovcu, toda te so tako organizirane in pod takim vodstvom, da so vnaprej obojene na propast. Ali ne samo tri šole, na Koroškem bi morali imeti vsaj 35 slovenskih šol. Na Koroškem so se podpisovale prošnje za slovenske šole. Kako težko je podpisati take prošnje, ve samo tisti, ki pozna razmere na Koroškem. In vendar je kljub vsem težavam in vsemu terorju podpisalo prošnje 2045 staršev za 2810 otrok. Po zakonu bi torej koroški Slovenci morali imeti najmanj 35 slovenskih šol. V

smislu saintgermainske mirovne pogodbe je Avstrija dolžna, da ustanovi za sedaj vsaj te slovenske šole. Vlada naše države ima pravico in dolžnost, da nadzoruje vršenje mirovne pogodbe. Pozivam vlado, da v bodočnosti to stori v večji meri in z uporabo bolj učinkovitih sredstev kakor dosedaj.

Naše razmerje do Rusije.

Omeniti moram še en veliki manko v bilanci zunanje politike naše države in to je naše razmerje do Rusije in nepriznanje sedanje ruske vlade. G. poslanec Moskovljevič je že med ekspozéjem g. ministra vprašal in prosil pojasnila glede našega razmerja do Rusije, toda ni dobil odgovora. Tudi jaz bi si dovolil vprašati gospoda ministra, kake so naši odnosi s sedanjo rusko vlado. Ko se je početkom tekočega leta vršila konferenca male antante v Beogradu, so se razširjale verjetne vesti, da bo ta konferenca storila sklepe o priznanju sovjetske vlade. Naenkrat pa se je pojavil na pozornici mefisto med glavnimi akterji v naši oficijelni zunanji politiki g. Spalajkovič z vehementnim napadom na sovjetsko Rusijo. In res ni došlo do sklepa o priznanju sovjetske vlade. Med tem pa so sovjetsko vlado priznale Anglija in Italija ter druge države. Zakaj naša vlada tega ni storila? Da bi to chotavljano bilo v korist slovanstvu, tega menda niti naša vlada ne misli. Pri tej priliki bi opozoril našo vlado na nek predpogoj za dobre razmere z Rusijo, kojega je omenil dosedanji ruski zastopnik v Pragi gospod Jurjenjev pred svojim odhodom na mesto sovjetskega poslanika v Rimu. Jurjenjev je izjavil zastopnikom tiska: »Rusija ima tendenco, da z vsako državo razpravlja iz oči v oči. Jako kočljivo vprašanje je vprašanje emigrantov. Kerensky je izjavil, da je socialnerevolucionarno antisovjetsko delovanje v Pragi našlo svoj politični centrum. Emigrantsko pitanje je tu akutnejše nego kje drugod. Odgovorni čehoslovaški krogi so deloma jako tesno zvezani z aktivno rusko emigracijo. Ta zveza se posebno kaže v finančni podpori aktivne emigracije. Čehoslovaška se zadnji čas čuti primorano, da te centre emigracije likvidira. Obenem se tudi dozdeva, da se Čehoslovaška odločuje za to, da ustavi podporo za organizacijo emigrantov.«

Kar velja za Čehoslovaško, velja mutatis mutandis tudi za našo državo. Ako pomislimo na organizacijo ruskega wrangelstva in druge enakim ciljem služeče organizacije, velja to za našo državo v pomnoženi meri. Zato moramo ponoviti svojo zahtevo o repatriaciji ruskih državljanz. Opozarjam vlado tudi na njeno dolžnost, ki jo mora izpolniti napram onim našim državljanom, ki še vedno živijo v Rusiji, kjer so bili ujeti med vojno. Takih je na tisoče. Njihova imena so le deloma znana. Ti morje hrepenijo po domovini in po svojih rodbinah. Radi bi se vrnili, pa nimajo ne prilike, ne sredstev. V imenu humanitete se obračam do vlade z željo in zahtevo, da tem sinovom našega naroda oskrbi možnost, priliko in vsa potrebna sredstva, da se morejo vrniti na svoje domove, po katerih hrepenijo.

Politični položaj.

Protest proti zavlačevanju verifikacije. Ker se vidi, da hoče vlada zavlačevati verifikacijo nadaljnjih 32 Radičevih mandatov, so zastopniki opozicije v verifikacijskem odboru poslali predsedniku tega odbora Gjurčiču pismen protest. Ta protest ima 11 podpisov in podpisal ga je tudi nemški poslanec dr. Moser. Predsednik je odgovoril, da mu seje za soboto, kakor se je zahtevalo, ni mogoče sklicati, da se bo pa potrudil, jo sklicati še pred četrtkom. — Glede verifikacije je izjavil podpredsednik HRSS dr. Maček: Nam gre za to, da se poverilnice čimprej verifikirajo. Upam, da se bo opozicionalnemu bloku posrečilo, da prisili radikale, da se verifikacija izvrši takoj. Tako smo se dogovorili v Beogradu in prepustili opozicionalnemu bloku, da to stvar v tem smislu izvrši. Če bi bilo pa potrebno, da še pred verifikacijo naknadno vloženih poverilnic pride dvajsetorica že verificiranih poslancev v Beograd, se bo to takoj zgodilo. Mi bomo storili vse, kar bo potrebno. Brzotvorno smo pozvali vse poslance, ki še niso izročili poverilnic, da jih takoj pošljejo v Beograd. Doslej je izročeni 54 poverilnic.

Izseljeniško vprašanje je bilo tudi na dnevnem redu pri zadnjih interpelacijah v parlamentu. Zemljoradniški klub je vložil interpelacijo o zlorabah, ki se vršijo v izseljeniškem oddelku ministrstva za socialno politiko. Interpelacija naglašja, kako škodljivo je za državo in za izseljence sedanje postopanje izseljeniških oblasti ter zahteva odgovora, če je ministru znano, zakaj se toliko naših ljudi izseljuje ravno v zadnjem času, če mu je znano, postopanje izseljeniških uradov, kaj je minister storil, da se omeji izseljevanje, kaj je ukrenil, da se izseljenci obvarujejo pred špekulanti; mu je li znano število izseljeniških agentur in zakaj jih je toliko dovolil. Dalje vprašuje interpelacija, če mu je znano, kako skrbje za naše izseljence od naše države v Ameriki bogato plačani izselje-

niški komisarji, katerih eden je tudi Ethin Kristan. Na posled interpelanti zahtevajo od ministra, naj odgovori, če ve, kako se potni listi izdajajo v njegovem ministrstvu. — To interpelacijo je podpiral tudi Jugoslov. klub in poslanec Gostinčar je izjavil: Zedinjene države Severne Amerike so v varstvo svojih državljanov kontingentizirale priseljenišvo in na našo državo pride le majhen del. Izdajanje potnih listov je centralizirano v ministrstvu za socialno politiko. To je povsem napačno. Kontingenti se naj razdele po okrajih in vsaka okrajna politična oblast naj ima pravico izdajati samo toliko dovoljenj, kolikor jih ima določenih za izseljence. Skrbeti je treba za varstvo izseljencev na potu in v Ameriki. Pred vojsko so to oskrbovala privatna društva, ki jih je imela država v evidenci. Treba je napraviti konec špekulaciji brezvestnih advokatov, ki podkupujejo uradništvo pri izdajanju potnih listov. To je škandal, ki kompromitira državo in poštene advokate. Amerikanski izseljeniški komisariat pod vodstvom Ethin Kristana ne jamči za pravilno in dobro delo. Zato je treba remedure, ker je vsak novčič za ta komisariat vržen v morje. Ker je izseljeniško vprašanje zelo važno, naj minister za socialno politiko posveti temu vprašanju vso pozornost.

Po svetu.

Grški republikanci so se popolnoma sporazumeli z desničarji. Jutri bo proglašena republika, ustavijo se zasledovanja oseb, ki so bile zapletene v monarhistično akcijo in tudi monarhistični oficirji se sprejmejo nazaj v vojsko.

Proces proti pristašem Stambolijskega. Dne 20. t. m. se je začel pred vojnim sodiščem v Sofiji proces proti bivšim ministrom in poslancem zemljoradniške stranke, katerih pri revoluciji še niso pobili. Zagovarjajo se Atanasov, Mulanjev, Stojanov, Pavlov in še nekateri drugi. Proces bo trajal več dni, razsodba pa bo proglašena najbrž koncem tega tedna. Rezultat procesa zelo zanima bolgarsko javnost, pa tudi v inozemstvu vlada za njega zanimanje.

O tajnih pogodbah med Češko in Francijo prinaša razna razkritja »Berliner Tageblatt« ter objavlja celo razne dokumente. Češki listi odločno označujejo vse to za laž, za falzifikacije ter za borzne špekulacije. »Berliner Tageblatt« pa napoveduje, da bo v primernem času, ko se od francoske in češke strani poda še več izjav, v tej stvari objavil še druge dokaze, ki se ne bodo dali zavrniti. — S to zadevo se precej bavijo tudi angleški listi, ki sicer ne kažejo posebnega zaupanja v nemška razkritja, a vendar povdarjajo, da marsikaj meče slabo luč na politično delavnost Francije, Češke in tudi — Jugoslavije.

Nov nemiri na Irskem. Po zmagi nad De Valerom se je vobče mislilo, da je za Irsko napočila mirnejša doba, ki bo polagoma privedla to novoorganizirano angleško državo do konsolidiranih razmer. Med Irce pa še vedno vre, sinfeinovski duh še ni izginil in to vrenje še podpira razdvojenost, ki vlada v vojaških krogih. Radi odpusta velikega števila častnikov, ki so se nato pobunili ter pobegnili dobro oboroženi v gore, je prišlo do razdora med vojnim ministrom in generali ter z ostalo vlado, ki je pozvala vojnega ministra, da poda ostavko. — Nasprotstvo do Angležev je med Irce še izredno veliko. Nedavno so irski vojaki v Queenstownu začeli streljati na gručo angleških vojakov, ki so prišli na dopust. Zatem so streljali na angleško torpedovko in le z največjim naporom se je posrečilo nemirne razorožiti.

Rusija in Kitajska. Pozornost evropskega časopisja se je obrnila zopet enkrat na Vshod. Med Kitajsko in Rusijo se kuha nekaj nevarnega. Med tema dvema državama je nastal konflikt, ki privede lahko do resnih posledic, ki bi se občutile tudi v Evropi. Spor je nastal vsled tega, ker je Kitajska preklcala svoje priznanje sovjetske Rusije. Med obema državama so se vršila že dalje časa pogajanja, ki so privedla do pozitivnega rezultata. Po novi pogodbi, ki so jo podpisali sovjetski zastopniki in kitajski pooblaščenec Li Vana, bi dobila Rusija precejšen vpliv na Kitajskem, kar nikakor ne bi bilo po volji Japonski in nekaterim evropskim velesilam ter Ameriki; te države so si Kino že v naprej razdelile v svoje interesne sfere. Radi tega so francoski, angleški, ameriški in japonski poslanik v Pekingju izjavili, da so države, katere zastopajo, proti omenjeni pogodbi, nakar je Kitajska pogodbo, katero je podpisal njen opolnomočeni odposlanec Li Vana, anulirala. Ruska vlada je nato po svojem poslaniku v Pekingju Karakanu službeno obvestila Kitajsko, da bo izvajala represalije, ako Kitajska ne potrdi pogodbe. Pekingska vlada je odgovorila na rusko noto s tem, da je izgnala Karakana iz Kitajske. Cel spor je postal precej resen in verjetno je, da bo sovjetska vlada začela izvajati represalije, ker se čuti napram Kitajski dovolj močno ter smatra, da je že zadnji čas, da uveljavi Rusija v Aziji zopet svoj prejšnji ugled. Kar se tega tiče, se boljševiki prav nič ne razlikujejo od carske vlade ter delajo na Vshodu z istimi sredstvi. Ta

konflikt z Kitajsko bo pokazal, če je Rusija že res dovolj močna, da bo tudi v zunanji politiki znala govoriti odločilno besedo.

Pomiloščenje duhovnikov v Rusiji. Proces proti patrijarhu Tihonu je popolnoma ustavljen, nadškofu Cieplaku je za spregledan desetletni zapor, zapustiti pa mora zo to dobo ozemlje SSSR. Nadškofa Cieplaka so takoj spustili na svobodo.

Republikansko gibanje v Perziji. Med tem, ko se perzijski šah mudi na francoski Rivieri, divja v Perziji ljut bojev med republikanci in monarhisti. Perzijska vlada je po večini republikanskega mišljenja ter je poslala šahu poročilo, da se mu ni potrebno več vrniti v domovino, ker bi bilo to za njega nevarno. Ko pa je hotela vlada proglasiti republiko, je naletela na močen odpor monarhistov, ki pa bo ostal najbrž brezuspešen. Republikanci imajo premoč in prestolonaslednik, ki je zastopal šaha v njegovi odsotnosti, je že moral pobegniti iz Teherana. Perzijski republikanci nameravajo po proglasitvi republike pričeti z velikimi reformami, sličnimi, kakor angorska vlada.

Dnevne novice.

Človeško klanje v Makedoniji. Po Makedoniji ali po južni Srbiji so na dnevnem redu strašna in krvava nasilja od strani raznovrstnih hajdukov, kakor tudi od strani državnih organov. Hajdukov in roparjev je vse polno od Kosovega navzdol ob albanski meji, eni so roparji že od nekdaj, druge je pa nagnalo v gore brez zakonje, ki vlada v teh nesrečnih krajih. Nadalje ni v teh krajih nobenega zaupanja v zakone, ker se deli pravica za turške zlatnike, ali pa za politične glasove. Človek, ki ne more dati ne eno in ne drugo, je pa popolnoma brez pravega ter preganjan od vseh strani. Večino poslanskih mandatov iz teh krajev imajo bogati Turki-džemijetovci, ki služijo Pašičevi vladi, a pri tem niti tega ne dosežejo, da bi vlada vsaj krivice posebno strašnih zločinov kaznovala, če že ne zna vzpostaviti mir in red. — V parlamentu skušajo džemijetovci često za svoje glasove kupiti vsaj malo pravice in zaščite za muslimansko prebivalstvo. Zadnjega dne interelacij so iznesli krvavo nasilje v Dumnici v vučitrnski okolici. Tu se je ponovila silno žalostna in sramotna zgodba, da so žandarji, ki so brezuspešno zasledovali hajduke, poklali kar najbližnje nedolžno seljaštvo ter ta strašni zločin predstavljali kot svoj uspeh. Poslanec Ferhad beg Draga je opisal več takih zločinov. Tu je n. pr. vas Beskučani, kjer je bil nekoč ubit eden od žandarjev in so potem vsi vaščani iz strahu pobegnili v gore. Okrožni načelnik je zval seljake, naj se vrnejo, češ, da se bo vršila samo pravična preiskava. Seljaki se res vrnejo, žandarji in razni dobrovoljci jih pa obkolijo, vse pobijejo in vas zažgejo. V selu Starčeviči je bilo ubitih 37 ljudi, med njimi nad polovico otrok in žen z dojenčki na prsih. Zločin v Dumnici ima za žrtve 18 žen in otrok ter pet moških. — Džemijetski poslanec pravi: koncesije, ki jih danes dajemo radikalom, damo jutri lahko tudi kaki drugi vladi, zahtevamo pa vedno le pravice, ki bi jih morali dobiti po ustavi, a katere imajo drugi tudi brez ustave. — Notranji minister je na to interelacijo odgovarjal tako, kakor se govori že več kot pet let, da hajduštvo pojema, da se red uvaža itd., ušlo mu je pa sledeče, kar je zelo značilno za njegovo upravo in za »red, ki se uvaža« in utrjuje: Po nekaterih krajih je tako, da zbeži človek takoj v goro, kakor hitro dobi kak poziv od oblasti. — To je iznesel tako, kot da bi bil narod tako silno nasproten oblasti, tega pa ne pove, da je za beg v goro premnogo tehničnih vzrokov. Mnogi se pozivom odzovejo, a se nikdar več ne vrnejo. Žandarske eskorte po Črni gori in Makedoniji puščajo svoje ujetnike mrtve ob poti, po zaporih se muči in pretepa in tako pač ni čuda, če si Črnogorec in Makedonec ob vsakem oblastnem pozivu misli: Reši glavo! — Glede interelacije o krvavih zločinih se je še nekaj časa debatiralo, potem se je pa prešlo na dnevni red ob glasovanju samih džemijetovcev, ki bodo na tihem rajši kako materialno ugodnost dobili od vlade ter še naprej pri vseh zločinih podpirali režim.

Odpust letnika 1899 iz vojaške službe. Na interelacijo Jugoslov. kluba je vojni minister podpisal ukaz, s katerim se odpustčajo iz službe vsi oni vojaki, ki so rojeni leta 1899, četudi niso odslужili celega kadrskega roka. Istotako bo minister izdal ukaz v prihodnjih dneh, da se odpustijo vsi vojaki, ki so služili eno leto pri kadru.

Roparski umor v Zagrebu. V noči od petka na soboto je bilo ucinjen v Zagrebu zverinski zločin, katerega žrtev je postal trgovec Dragutin Kalković. Zločin je izvršil narednik Gustav Rumlj, rodem iz Kamnika. Način umora spominja na znani Paskijevičev zločin, dogodil se pa je takole: V Novi vesi je imel Kalković malo trgovino. K njemu je pogosto zahajal Rumlj, s katerim sta se sprijateljila že za časa vojne. Rumlj, ki je bil uslužben pri inženirskem oddelku zagrebske divizije, je natančno poznal ekonomske prilike Kalkoviča ter vedel, da poseduje precej denarja. Skoval je načrt, da umori Kalkoviča ter ga oropa. V petek je poslal nekega vojaka k Kalkoviču s pismom, v katerem ga poziva, da naj pride po noči k njemu, ker ima na prodaj neko blago, ki je bolj sumljivega izvora ter bi bilo nevarno ga po dnevi prenašati. Zvečer je Kalković v resnici prišel k Rumlju in ta ga je odpeljal v skladišče inženirskega oddelka, ki leži v neki kleti globoko pod zemljo. Tu je nič hudega slutečega Kalkoviča nenadoma udaril z lopato po glavi, nato pa ga usmrtil z dvema streloma. Potem mu je odvzel ključke od trgovine, truplo skril pod staro pisalno mizo. Po umoru je odšel v Kalkovičevo trgovino ter pobasal vse vrednostne reči v nahrbtnik, oblekel umorjenčeve boljše suknjo ter odšel. Imel pa je smolo, ker ga je med potjo

ustavil neki stražnik, kateremu se je Rumljov nahrbtnik zdel sumljiv. Ko ga je hotel aretirati, je morilec potegnil samokres in šele s pomočjo drugega stražnika so ga obvladali in odvedli na policijo. Tu se je po dolgem izpraševanju zarekel in nazadnje priznal svoj zločin.

Streljal na ulici na policaja. Železniški delavec Miloš Stanojevič v Sarajevu je dne 18. t. m. zvečer ustavil tramvaj na sredi proge, posnemajoč žvižg kondukterja. To je videl stražnik Zelenović ter je hotel Stanojeviča aretirati. Ta je v resnici nekaj časa mirno stopal z redarjem, nenadoma pa se je obrnil in začel bežati. Stražnik je udaril za njim in ko se mu je približal že na dva koraka, je Stanojevič nenadoma obstal, potegnil revolver ter ga nameril redarju v glavo. V zadnjem trenutku se je posrečilo redarju odbiti orožje na stran, da mu je krogla švignila tik glave. Sedaj je redar zgrabil zločinca in začela se je med njima borba na življenje in smrt. Končno so prihiteli na stražnikove klice njegovi tovariši ter Stanojeviča zvezali. Na stražnici so pri Stanojeviču našli še en samokres, nož in naboj. Policija sumi, da je Stanojevič nevaren zločinec, ker je hodil tako oborožen okoli ter radi malenkosti hotel stražarja ubiti. Pridržali ga bodo zaenkrat v zaporu, da mu natančno izprašajo vest.

Beograjski goljuf v Afriki. Beograjska policija je prejela od našega konzulata v Aleksandriji obvestilo, da so tamonjske oblasti aretirale nekega Josipa Pinto, ki se je izdajal za predsednika jugoslovanskega novinarskega združenja in šefa presbira našega zunanega ministrstva ter je na ta način ogoljufal več ljudi v Egiptu. Pinto je rodem iz Beograda ter po zanimanju pretkan goljuf in pustolovec. Prišel je v Egipt že pred par meseci ter se nastanil v Kairi v luksuznem hotelu. S svojim finim ponašanjem in dostojanstvom si je znal pridobiti zaupanje hotelirja in nekaterih uglednih oseb, nazadnje pa jim je popihal z neplačanim hotelskim računom in izposojenim denarjem. Čez nekaj časa se je pojavil v Aleksandriji, kjer mu je na isti trik nasledlo zopet nekaj uglednih oseb. Končno je policija dognala, kak nevaren ptiček je to ter ga aretirala. Prepeljan bo v Beograd, kjer bo prejel za to, da je po Afriki reprezentiral naše novinarje, zaslužen plačilo.

Novice iz južnih krajev. 25.000 din. si je privoščil iz občinske blagajne. Te dni so pregledali v Eliminu blizu Subotice občinsko blagajno in ugotovili primanjkljaj v znesku 25.000 din. Prisvojitve občinske lastnine je osumljen blagajnik, ki je romal v preiskovalni zapor. — Po južnih progah so vlomi v vagona na dnevnem redu in oblastim se redkokedaj posreči, da bi izsledile in kaznovala vlomilce. Te dni pa so vendarle obsodili v Subotici dva vlomilca vagonov: Jovana Sedija in Erno Rothauzerja, vsakega na tri leta ječe. — Žandar tat. Pri žandarski brigadi v Sarajevu se je zgodil te dni slučaj bolj izdatne tatvine. Posle blagajnika brigade je opravljaj žandarski narednik Radan Jevkič. Opravek z denarjem je bil za blagajnika, ki je ljubimkal z neko Desanko, tako zapeljiv, da si je prilastil iz blagajne na tatinski način 550.000 din. Jevkič in njegova draga se vicata pod ključem. — Na vislice so ga obsodili. Radi roparskega umora je obsodilo mostarsko okrožno sodišče Jakoba Vasilaja na smrt na vešalih. — Justifikacija potom streljanja. Višje sodišče v Kumanovem je obsodilo po zakonu o zaščiti države na smrt Jurija Dimitrijeviča. Po obsodbi ga niso pomilostili, ampak so ga te dni tirali na cesto med Kumanovom ter Krivo Palanko in so ga tamkaj na srbijanski način ustrelili. — Trije delavci ubiti, štirje pa težko ranjeni. V izgradnji je sedaj železniška proga Veleš—Štip. Za razstrelbo skal uporabljajo mine. Ena od teh je prehitro eksplodirala in zahtevala tri smrtna in štiri težko poškodovane delavske žrtve. — Velika sreča v veliki nesreči. Na cesti med Kotorom in Cetinjem vzdržuje poštni ter osebni promet poseben in zelo velik avto. Kakor znano, so med Kotorom ter Cetinjem nevarne strmine in je potrebna pri tej vožnji vsa opreznost. Te dni pa je odrekel na neki taki strmini motor, šofer je hotel avto zavreti, a so mu počile verige in sedaj je začel voz drčati navzdol proti vasi Zverinjak. Šofer ter potniki so prestali na tem neprostovoljnem umiku navzdol nepopisen strah. K sreči pa se avto pred ustavitvijo ni prevrnil in ni bilo nobene človeške nezgode razven strahu.

Blagoslov posta in zmernosti. Večina katoličanov se pritožuje, da ima Cerkev preveč in prestroge poste. V tej notici hočemo navesti en vzgled posta, o katerem piše francoski zdravnik pod zaglavjem: Blagoslov posta — mi vsi jemo preveč — vzgledujte se glede zmernosti na trapistih! Trapisti imajo od 14. septembra in do prve nedelje v postu v teku 24 ur samo eno kosilo na dan. To kosilo uživajo ob pol tretji uri popoldne, torej 12 ur zatem, ko so vsi. Trapisti namreč vstajajo ob pol tretji uri zjutraj. Onih 12 ur pred kosilom je izpolnjenih z raznimi rokodelskimi deli ter molitvijo. Pri vse tej malenkostni hrani pa se počutijo trapisti prav dobro. Prebavnih potežkoč in zdravstvenih sitnosti pri njih sploh ni opazovati. Hrana trapistov tvori: kruh, krompir, juha brez masti, ena skodelica korenin ali na vodi kuhanega sočivja. Meso, ribe, maslo in jajca, vse to je zdravim trapistom prepovedano. Vsak trapist popije na dan navadno pol litra vina. Malco tvori sveže ali kuhano sadje. In ravno kar opisana prehrana nikakor ne krajšuje življenje, ampak ga znatno podaljšuje. Podagra je po trapistovskih samostanih čisto nepoznana bolezen in tekom 28 let ni beležil trapistovski hišni zdravnik v ogromnem trapistovskem samostanu niti enega slučaja kapi, vodenike, krčev, mehurjevih kamnov in ne raka. Da, celo najhujše epidemije, ki so razgrajale po okolici trapistovskega samostana, niso prekoračile praga redovniške hiše. Z ravno kar označenim stališčem glede zdravstvenega stanja francoskih trapistov pa se krije zdravstvena statistika trapistov v Alzaciji, Belgiji, v Bosni, Rajhenburgu ob Sa-

vi in v južni Afriki. Trapisti sami pripovedujejo, da so vstopile večkrat v ta strogi red slabotne ter bolehnne osebe, ki so pa postale s časom krepko zdravi redovniki. Znameniti cerkveni govornik Bourdaloue je bil vedno do pozne starosti zdrav. Zdravnik ga je vprašal, kako da živi? Govornik mu je odgovoril, da uživa hrano samo enkrat na dan. Na to izjavo je pripomnil zdravnik: Gospod, tega svojega recepta ne zaupajte nikomur, ker sicer bomo mi zdravniki ob ves zaslužek!

Razglas okrajnega glavarstva. Občinstvo se pozivlje, da naj se po noči ne poslužuje poljskih poti, ki vedejo mimo smodnišnic, municijskih skladišč in drugih vojaških objektov, zastraženih po vojaških stražah in da naj se, če je že uporaba take poti neizogibna, ne protivi stražam, temveč sledi njihovim ukazom ter obstane. Po pravih stražnih službah bodo straže takoj pozvale komandanta v svrhu propusta zaustavljenih oseb, da le-te ne bodo dolgo čakale. Vsako drugačno vedenje bi bilo opasno in bi si imel dotičnik posledice pripisati sam.

Finančna delegacija objavlja uradno: Po telegrafskem obvestilu g. finančnega ministra z dne 20. t. m. je izplačati državnim nameščencem za april t. l. iste prejemke, kakor za marec, torej tudi predujem na nove plače v dosedanji višini.

Krasne razglednice za Velikonoč se dobijo v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kako je Pašičeva vlada varala železničarje?

(Iz govora poslanca Žebota v narodni skupščini.)

Jankovičevi razgasi ob prevzemu južne železnice. Tretje prevara.

Tretja prevara, ki posebno hudo zadene južne železničarje, so pa razgasi, ki so izšli ob času, ko je država prevzela proge in podjetja južne železnice na teritoriju naše kraljevine. (Vesnjak: Brez pristanka parlamenta.)

G. železniški minister daje na podlagi sklepa ministrskega sveta od dne 22. avgusta 1923, kateremu je predsedoval g. Nikola Pašič, potom posebne naredbe zagotovilo, da bodo železničarji južne železnice s 1. oktobrom deležni vseh prinašateljnosti (dohodkov), ki pripadajo po novem zakonu državnim železničarjem. 1. oktober je že davno v večnosti, toda o izpolnitvi teh obljub ni ne duha in ne sluha. (Vesnjak: Gospodje ministri, ali je tako tudi z ministrskimi prinašateljnostimi? — Radoslav Agatanovič: Ne spominjete koje godine oktobra.) Torej zopet velika prevara! Ali tukaj, gospodje, je še nekaj drugega.

Pašič-Jankovičeva vlada oropala železničarje starih pravic.

Vlada g. Nikole Pašiča, v koji je vodil resor prometnega ministrstva g. dr. Velizar Jankovič, ne samo, da ni držala danih obljub (Vesnjak: Saj je pri gospodi tukaj praksa, da dajo besedo in je ne držel), ampak ona je oropala — povdarjam in naglašam: oropala — železničarje starih pravic. V tistem razglasu, ki je bil afiširan po vseh delavnicah in postajah, je bilo naznanjeno, da ostanejo vse stare pravice v veljavi. Toda od te dobe naprej, ko je bila južna železnica podržavljena, je državna železniška uprava vzela železničarjem pravico do delavskih zaupnikov, vzela jim je polovico premoga, vzela jim je živilske vozovnice, s katerimi so se mogli voziti po živila v druge kraje, oropala jih je nadalje za provizijski fond itd. itd. (Gostinčar: To je škandal! Saj druga ne znajo, nego jemati ljudem stare pravice!)

V omenjenem razglasu povdarja g. minister dr. Jankovič z debelimi črkami pomen prevzema južne železnice v državno upravo s posebnim apelom na Slovence, rekoč, da bodo slovenski železničarji sedaj služili v svobodni kraljevini, svojemu kralju in svoji domovini ter ne več tuji privatni družbi. (Vesnjak: Zato bi se tudi ministri morali zavedati odgovornosti svojih besed in dejanj!) Južni železničarji so ta ukrep kraljevske vlade pozdravili z zadoščenjem in s požrtvovalnim delom dokazali, da se v polni meri zavedajo dolžnosti napram svoji domovini. Toda zopet so bili prevarani! To, kar jim je prej dala južna železnica, jim je sedaj odvzela sedanja vlada, ki je izdala tako lep in sijajno pisan razglas, ki po nobene svojih obljub ne izpolni.

Zlata žila teče iz Slovenije v Beograd.

Naši železničarji so bili prepričani, da bo državna uprava skrbela za svoje nove uslužbence in njih gospodarski obstoj. Vlada je pač prevzela s 1. oktobrom 1923 obrat južne železnice na naši zemlji in od tega dne teče tudi zlata žila dohodkov južne železnice iz Slovenije v Beograd, a železničarjem se ne da prav nobenega priboljška, čeprav je g. direktor Deroko izdal posebno okrožnico, v koji pravi: »Osobje južne železnice se izenačuje v dolžnostih in pravicah z osebjem državne železnice in velja za oboje sedaj enako zakon o državnem prometnem osebjem.«

Dvojna mera, s kojo meri radikal minister Kojič.

Opozarjam g. prometnega ministra dr. Kojiča na ta razglas, kajti kolikor se spominjam, je g. minister v seji finančnega odbora, ko je šlo za zboljšanje plač železniškim uslužbencem v Srbiji, naglašal, da ne more povišati plač železničarjem v Sloveniji, ker ti niso podržavljani. Oni razglas, ki sem ga citiral prej, posebno pa okrožnica g. direktorja Deroka, pa nasprotno naglašajo, da so južni železničarji izenačeni v dolžnostih in pravicah z državnimi železničarji. Sedaj pa pride g. minister dr. Kojič in pravi, da nima pravice, da bi povišal našim železničarjem plače.

Izenačenje samo glede dolžnosti.

Osojbe bivše južne železnice je torej izenačeno le samo glede dolžnosti. Stare pravice so mu odvzete, o novih čebanih pa ni ne duha in ne sluha. Niso se mu dali prejemki, kojih so deležni državni železničarji po novem železničarskem zakonu. To je kruta prevara naših železničarjev, da ne rečem, goljufija.

Nad 11.000 jugoslovanskih državljanov-železničarjev je pri tem varanih. Že tri obroke avansa dolguje državna uprava osobju južne železnice. Kot zastopniki južnih železničarjev se pridružujemo g. interpelantu in zahtevamo, kakor zahteva on, da se izplačajo zaostanki iz vojne dobe. Zahtevamo pa tudi, da se izplačajo zaostanki, katere dolguje naša uprava železničarjem v Sloveniji iz mirne dobe, da se tako rešijo družine naših železničarjev bede in pomanjkanja.

Če bi pravica pri nas ne imela zavezanih oči, če bi Pašičeva vlada upoštevala zgodovinski, a še vedno veljavni rek: »Pravica je temelj državi«, bi morala vlada nehati z varanjem in upoštevati zakon in pravo. Saj je celokupno osobje južne železnice po čl. 17, odstavek 5, rimskega sporazuma s 1. septembrom 1923 postalo de facto in de iure državno in od tega dne veljajo zanj kakor za ostale železničarje vse določbe materijalnega in idealnega značaja.

Ministrova razlaga netočna in nezakonita. — Cirkular iz leta 1907.

Ker pa g. prometni minister to izbegava in ker je zadnjič v finančnem odboru naglašal — kakor sem prej povdarjal — da nima podlage, da bi železničarjem bivše južne železnice izplačal one višje dohodke, ki pripadajo po novem zakonu državnim železničarjem, si dovoljujem omeniti, da je ta njegov razlog povsem netočen in nezakonit in imam čast, da ga opozorim na zakonito veljavni dogovor, ki je bil sklenjen med državno železnico in južno železnico glasom cirkularja št. 385 iz leta 1907 in koji določa, da od 1. oktobra 1907 velja določba, da mora južna železnica v isti meri avtomatično zvišati, oziroma urediti vse plače in zasluge svojih nameščencev, kakor to stori državna železnica.

Ker vlada neprestano vara, železničarji v Sloveniji nimajo zaupanja v Pašičevo vlado.

Mislím, da je g. minister iz mojih izjav, ki sem jih podprl izključno z uradnimi dokazi, uradnimi razglasi itd., dobil jasno sliko, da se dela našim železničarjem v Sloveniji, tako delavcem v delavnicah, kakor onim na progi, velika krivica. Radi tega naše železniško osobje nima zaupanja do sedanje državne uprave. Dokler državna uprava ne bo dala našim železničarjem boljših dohodkov, dokler jim ne bo dala toliko, da bi mogli preživljati sebe in svoje družine, tako dolgo ne morete pričakovati, da bi naši železničarji in drugo ljudstvo imelo zaupanje v vlado.

Iz Maribora.

Diši po sorodstvu. Kakor je javnosti znano, so slovenske stranke v Mariboru sklenile za prihodnje občinske volitve sporazum. V tem sporazumu ni socijaldemokratov, ki bi se pa radi glede občinskih volitev približali Nemcem. G. župan Grčar že gladi poti, ki bi naj vodila do zblizanja socijalistov z Nemci. Kot uvod za to zblizanje bi naj bila socijalistična nabiralna akcija za podporo gladojočim Nemcem v Nemčiji. Socijalisti so namreč nalepili po mestu nemške in slovenske plakate, ki pozivajo na prispevanje darov v odpravo Nemcem. Na obeh oglasih je podpisani g. župan kot predsednik te akcije in še dva druga socijalistota. Kot ljudje nimamo nič proti nabiralni akciji, pač pa vprašamo: Kdaj in na kateri magistratni seji je bilo sklenjeno, da lahko podpiše g. Grčar zgoraj omenjene plakate kot župan? Županov podpis oznanja, kakor bi bilo celo mariborsko občinsko zastopstvo za to akcijo, a v resnici je le g. Grčar s par socijalisti sam in to samo radi tega, da bi se prikupil Nemcem. Županov podpis na že omenjenih plakatih je čisto navadna zloraba, kakor si jih je g. Grčar v zadnjem času privoščil že več.

II. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v sredo, dne 25. marca t. l. ob 19. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Overovanje zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Poročilo odsekov. 4. Predlogi in vprašanja.

Kam v nedeljo, dne 30. t. m.? Vsi v Narodni dom k predstavi, ki jo vprizori Poselska zveza ob pol 5. uri popoldne in sicer v Mariboru še nevprizorjene drame v petih dejanjih »Roka božja.« Igra je ravno za današnje čase zelo primerna in nudi vsakomur veliko poduka, zato je naj nikdo ne zamudi si je ogledati. Vstopnina je primerno nizka. Med odmori svira tamburaški zbor kat. Omladine.

Seja načelstva JSZ se vrši v torek, dne 25. t. m. v pisarni tajništva točno ob 9. uri dopoldan. Ker je dnevni red zelo važen, se prosí gotove in točne udeležbe. — Predsednik.

Dijaški Orel III (učiteljsčniki) v Mariboru vabi na akademijo, ki se vrši na Marijin praznik v torek, dne 25. marca 1924 ob 5. uri popoldne v samostanu čč. šolskih sester. Dasi prirede Orli-učiteljsčniki svojo prvo akademijo, so na sporedu zelo lepe točke. Spored obsega simbolične vaje, proste vaje članov za leto 1924, deklamacije in pevske točke. Nastopi tudi vadniški naraščaj s prostimi vajami in boksom. Po odmoru je kratek pozdravni govor. Kot ena prvovrstnih točk bo nastop na bradlji. Sodeluje orkester dijaškega Orla. Vabimo k udeležbi.

Zajčja razstava, prirejena od Prvega zajčerejskega društva za Slovenijo v Mariboru, je bila včeraj otvorjena

na vrtu hotela Halbwild ter ostane odprta še danes in jutri. Razstavljeni so zajci raznih pasem ter lični izdelki iz zajčevine.

Krojni tečaj. Današnji časi z draginjo, ko stane vsak centimeter blaga več dinarjev in še drugo, nam nalaga posebno pažnjo nato, da se s čim manjšo količino blaga ustvari lična obleka. Pred kratkem smo videli zelo primerne vzorce v »Ilustrovanem listu«, katere je izdelal g. S. Potočnik, sedaj se pat udi tu otvori en tak tečaj. Ta tečaj vodi sam g. Srečko Potočnik, od ministrstva trgovine in obrti koncesijonirani učitelj krojenja za splošno krojaštvo, kateri si je pridobil v Švici, Danski, Nemčiji, Avstriji in drugod svoje strokovnjaško znanje. Tečaj se vrši v zadnji dvorani restavracije Orovič v Vetrinjski ulici (kjer se tudi dnevno vpisuje) in ga tačasno poseča 40 dam in 12 krojačev. Kot jasen dokaz o potrebi in koristi tega tečaja služi dejstvo, da večina učečih se dam po nepolno dveh dneh učenja že samostojno kroji.

Skrlatica v Hočah. Ker se je v Hočah pri Mariboru pojavilo več slučajev čolenja na skrlatici, je tukajšnji mestni fizikat izključil vse provenijence iz Hoč v mestne šole. Kdaj in pod katerimi pogoji bo zopet dovoljen šolski obisk v Mariboru šolarjem iz Hoč, se bo pravočasno razglasilo.

Trgovine ostanejo ob praznikih zaprte. Pri rednem občnem zboru trgovskega gremija v Mariboru dne 18. t. m. se je na predlog predsednika g. Weixla sklenilo, da naj bodo na praznik, dne 19. in dne 25. t. m. predpoldan trgovine zaprte, kljub temu, da se je zborovanje opozorilo, da ni kompetentno za to. V smislu par. 12 zadnjega odstavka zakona o zaščiti delavcev, par. 20 gremijalnih pravil in par. 8 pravil pomočniškega zbora se ima delavni čas urediti sporazumno med tozadevnimi zakonskimi zastopniki, to je trgovski gremij na eni strani, in pomočniški zbor na drugi strani, in to ima odobriti obrtna oblast. Ker je do danes trgovski gremij ravnal proti postavnim določbam in dobrim običajem, ne oziraje se na to, da je nudil pomočniški odbor tozadevni ustmeni in pismeni sporazum, prosimo merodajne oblasti, da ukrenejo potrebno, da se protipostavna postopanja preprečijo. Pomočniški odbor trgovskega gremija v Mariboru. — Na merodajne oblasti se je poslal gorenji dopis, kateri objasnjuje boj za odpravo cerkvenih praznikov. Ponovno se opozarja, da ima vsakdo za opravljanje dela ob praznikih pravico čezurnega plačila.

Slomškova žepna ura. Na tozadevni poziv Muzejskega društva za nakup Slomškove ure so se odzvali naslednji p. n. gg.: M. Matek 20 din., dr. Tomažič 15 din., A. Arzenšek 10 din., M. Vraber 20 din., dr. A. Medved 25 din., I. Vreže 26 din., ravnateljica A. Štupca 10 din., M. Štrahl 10 din., Pepica Kirar 30 din., Ana Kirar 10 din., dr. Jeraj 20 din., J. Zidanšek 30 din., dr. Somrek 30 din., Fr. Moravec 30 din., A. Tkavc 20 din., dr. A. Jerovšek 26,75 din., dr. Leskovar 50 din., Al. Rezman 10 din., E. Langer 10 din., dr. Juvan 40 din., A. Šparl 10 din., M. Petelinšek 10 din., I. Fon 10 din., Julija Golenač 5 din., Neimenovan 100 din., Lucija Borlak 10 din., Gašpar Zrnko 50 din., Fr. Kovačič 40,25 din., Skupno 678 din. Vsem darovateljem izreka Muzejsko društvo iskreno zahvalo. Nakup ure je bil s tem omogočen, a nadaljna darila se hvaležno sprejemajo, ker je na društvo odpadla še visoka svota, ki znatno obtežuje njegovo itak pičlo blagajno.

Podaljšanje razstave gradbenih načrtov. Z ozirom na vedno še prihajajoče nove načrte iz raznih krajev se je načelstvo zadruga »Mojmir« odločilo razstavo podaljšati do vstevši nedelje, dne 30. marca.

Javno predavanje v razstavnih dverani. Na praznik, dne 25. t. m. ob 10. uri se vrši v razstavnih dverani gradbenih načrtov (velika kazinska dvorana) javno predavanje o pomenu razstave za Maribor vobče, posebej pa še za stanovanjsko vprašanje. Po predavanju se vrši istotam konferenca članov gradbenega konzorcija »Mojmir«. Predavanje bo zanimivo tudi za tiste, ki so že videli razstavo, pa tudi za stavbenike.

Mestno kopališče bo tekoči teden odprto v sredo, četrtek, petek in soboto. V torek ostane kopališče radi praznika zaprto. Parna kopelj je v sredo in petek za dame, v četrtek in soboto pa za gospode.

Prodaja gnoja. Artilerijska podoficirska šola v Mariboru, Stritarjeva ulica 30, ima veliko količino konjskega gnoja na prodaj.

Prosveta.

Hanice pot v nebesa. Sanjska pesnitev v dveh delih. Spisal Gerhart Hauptmann. Poslovenil Joško Kovič. — Nemški pisatelj sanjske pesnitve »Hanneles Himmelfahrt« Gerhard Hauptmann je bil rojen leta 1862. kot gostilničarski sin v šlezijemskem kopališču Salzbrunn. Slovstveni zgodovinarji ga štejejo med najdoslednejše in najglavnejše predstavnike nemškega naturalizma. Njegovi mladostni vzorniki so mu bili Zola in Tolstoj, zlasti pa se je naslanjal na Ibsena. Prva Hauptmannova drama »Vor Sonnenaufgang« je bila uprizorjena leta 1899. v Lessingovem gledališču v Berlinu in je bila naturalistična senzacija dneva. Ne dolgo in Hauptmann je postal priznan dramatik, danes štejemo že preko dvajset njegovih dram. Nekatera dela razodevajo velik pisateljev socialni čut do ubogih in zatiranih; posebno značilni so za to »Die Weber«, ki uprizarjajo vstajo šlezijških tkalcev leta 1844. — Slovenska gledališča so imela na svojih odrih že več Hauptmannovih del, tako »Bobrov kozuh«, »Hanice pot v nebesa«, »Voznik Henschel«, »Rosa Bernd«, »Elga« in »Potopljeni zvon«. Njegove osebe kažejo, da je Hauptmann predvsem bolj opazovalec ko pa risar značajev. — »Hanice pot v nebesa« je zliv naturalizma in romantično-simbolič-

nih vplivov. Delce ima marsikaj, kar človeka zgrabi; a tudi prav veliko nezdravega, piše Adolf Bartels. Do oderskega učinka mu pripomore le scenična tehnika, dejanje samo je čisto medlo. Vsebinska je ta: mrzlične sanje nekako štirinajstletnega trpinčenega otroka Hanice Mattern, ki si želi po samomornem poizkusu odrešilne smrti. Sem z leden vode so jo prinesli v ubožnico, ker med raznimi vizionarnimi predstavami tudi umre. Vsled nekakega izjemnega stališča Hauptmannove »Hanice pot v nebesa« v dramski umetnosti, so se zanimala za to delo velika svetovna gledališča; celo sloviti moskovski Hudožestveni teater ga je naštudiral leta 1898., a uprizoritev je policija — menda sama ni vedela zakaj — prepovedala. — Premijera »Hanice pot v nebesa« v Kovičevem slovenskem prevodu in režiji v narodnem gledališču v Mariboru je bila v soboto, dne 22. t. m. Uprizoritev je uspela le srednje dobro, v nekaterih delih celo nepovoljno. Neuspeh ne gre toliko na rovaš posameznih igralcev kakor režije same, ki pa ji zopet nedostaje igri primernih in dostojnih sredstev. Ves večer je bil pritisnjen bolj k tlom, odvzeto mu je bilo preveč onega, kar je v igri eteričnega in sanjavega, brez česar pa sanjska pesnitev, kakor je »Hanice pot v nebesa« prvovrstno, ne more učinkovati. Zato bi bilo priporočljivo opustiti uprizarjanje takšnih del, če zanje ni jamstva, da bodo res dosegla svoj namen. Mar ne bi bilo boljše posvetiti vsaj toliko skrbi in pozornosti slovenskim dramskim delom? — Glavno ulogo Hanice je imela gospodična Kraljeva, ki je bila v drugem delu izrazitejša ko v prvem, kjer je bilo opazati pri njej spočetka neko nepovoljno razpoloženje. Vsekakor pa je precej častno rešila ravno ne lahko nalogo. Zelo iznajdljiv in tipičen je bil gospod Kovič v ulogi siromaka Pleškeja. Tip je bil izdelan do originalnih potankosti in mu gre vse priznanje. Učitelj in tuje gospod Zeleznička sta bila sicer prikrojena svojemu dostojanstvu, a ogrevajoče moči in dvigalne sile za občinstvo sta imela še vse premalo. Zlasti njegov zadnji govor tuja o nebeških livadah je izzvenel nekam v nič. Gospa Bukšekva je v dijakinji Marti storila vse svoje z najboljšimi močmi; isto velja o Simonu g. Tepavcu, Tulpi gđ. Petkove in Hedvigi gđ. Savinove. Drva g. Skrbniška je bil preveč osebno manirast. Hanična umrla mati v gđ. Jelenčevi pa nikakor ni bila na mestu. O predstaviteljicah angelov ni, da bi govorili. Glasba je k predstavi prispevala primerno svoj del. O prevodu g. Koviča moramo reči, da opiljen ni in da je ponekod prestava le preveč prosta. Sicer pa: čemu še tretji prevod enega in istega dela, ko imamo že dva v Ljubljani. — Josta.

KARO-čevlji
MARIBOR, Koroška c. 19.

Dr. Vinko Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Junaki potrpežljivosti.

Tri take junake moramo prav posebno omeniti. Prvi je slavni fizik Izak Newton (1642—1727, izgovori: njutn). Primerjaj stran 13. Nekoč je šel za par trenutkov iz sobe, kjer je delal; in ti trenutki so mu napravili neizmerno škodo. Ko je prišel nazaj, je videl, da so vsi listi na njegovi pisalni mizi zgoreli. Njegov psiček je bil skočil na mizo, je bil prevrnil svečo, pri kateri je Newton študiral, in na mizi ležeči papir se je bil vnel. Dolga, dolga leta je bil Newton študiral, napravil je bil najtežje zvezdoznaske račune, in vse to je bilo sedaj uničeno. In tedaj se je pokazal Newton pravega junaka. Niti psička ni kaznoval, usedel se je in takoj spet na novo začel. Delo je srečno dokončal in je ustvaril nekaj, kar še danes občuduje ves učenjaški svet.

Podoben mu je bil veliki angleški zgodovinar Tomaž Carlyle (1795—1881, izgovori: karlajl). Dovršil je bil prvi zvezek svojega znamenitega dela o francoski revoluciji. Rokopis je dal prijatelju, naj ga doma prebere. Domov prišedši ga je položil prijatelj na stol v predsobi in pozabil nanj. Par tednov na to pride tiskarnar h Carlyle-u in mu reče za rokopis. Carlyle pošlje ponj, rokopisa pa ni bilo nikjer. Iskali so in iskali in so slednjič zvedeli, da je vzela rokopis dekla. Pogledala je vanj, vse je bilo popisano, pa še grdo, in porabila je po njenem mnenju ničvredni papir za zakurjenje ognja. — Kako sta se Carlyle in oni gospod pogledala, o tem ne beremo ničesar. Zguba je bila tem občutnejša, ker ni bil Carlyle shranil niti znanstvenih opomb, s katerih pomočjo je bil delo sestavil. Nič ni pomagalo, še enkrat je moral začeti in je delo tudi izvršil, z velikanjskim uspehom.

Tretji je bil ameriški prirodoslovec John James Audubon (1780—1851). Pripoveduje nam sam tole: »Več let sem se pečal s študiranjem ptičev in sem jih na tisoče naslikal ter risbe dejal v mapo. Imel sem slednjič dvesto pol. Moral sem odpotovati; vse risbe sem spravil

v močen zaboj in sem ga dal sorodniku, naj pazi nanj. Seveda sem mu natančno povedal, kaj je notri in koliko je vredno. Prišedšemu nazaj mi je bila prva skrb, da sem poslal po zaboj. Odprl sem in sem gledal! Par podgan se je bilo naselilo v zaboj, pregledavši ga. In mladici so bili tudi še zraven prišli. Seveda vse uničeno. Najprvo sem mislil, da me bo zadela kap. Potem sem se pa ojunčil, vzel sem puško in svinčenke in papir, pa sem šel v gozd. Spet sem bil vesel, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Tri leta sem risal, napolnil sem mapo, in zdelo se mi je, da je ta zbirka še boljša, kakor je bila pa prva.

Taki slučajji naj bi bili za zgled onim, ki jih vsaka malenkost vznemiri in ozlovolji.

Kmet in kralj.

Bavarski kralj Ludovik I. (1825—1848) je šel po polju; videl je kmeta, še mladega, a že popolnoma osivelega. »Kaj vas je pa že tako zgodaj napravilo sivega?«, ga je kralj vprašal.

»Lasje, lasje!«, je rekel kmet in si pogladil glavo.

Vsi so se smejali, kralj tudi. Dejal je: »Vaš odgovor je bil bolj pameneten, kakor pa moje vprašanje.«

(Dalje prihodnjič).

Premog, iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

Tako je! So bogataši, ki nič jim ne manjka, kakor samo knjiga »Babilonska uganka«. — Dobi se v vseh knjigarnah.

Vrtnarski vajenec

se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Iv. Jemec, vrtnarstvo, Maribor, Razlagova ulica 11. 189

la. oves za seme in deteljno seme

nudi po najnižjih cenah

A. MAYER, družba z o. z.

Maribor, Glavni trg 20.

1 oral polja, pripravno za stavbišča, nadalje travnik, se ugodno proda. Vprašate: Lešnik, Maribor, Tržaška cesta 7, na Pobrežju.

Zanesljiva in preizkušena

SEMENA

zelenjadna in cvetlična, dobite kot vsako spomlad, v vrtnariji Iv. Jemec, Razlagova ulica 11, na stojnici Glavnega trga, 155 5-1

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Vsakovrstna

SEMENA

najboljše kakovosti posebno

KRMILNO PESO

priporoča

M. BERDAJS, MARIBOR.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter.

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Klobuke

perilo

čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd, kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig.

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

ZVONOLIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR TELEFON ŠT. 74
TOMANOVA ULICA

HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.

RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.

ZVONOGLAS

OKUSNO IZDELANI BRONASTI ZVONOVI—
HARMONIČNO AKORDIČNI TRAJNI GLASOVI

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelj stiskalnic „Patent Rudl“.

Postrežba točna!

Cene zmerne!

Denar naložite

najboljše

pri

najvarnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srcu, 35, 36, 47 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.
Prijetelj otroški, 7,50, 8,50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.
Pobožni kristjan, 15 D.
Češčena Marija, 47, 52 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.
Venec pobožnih pesem, 15 D.
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.

Kvišku srcu Pesmarica (zl. obr.), 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dva molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlati obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižico in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije